

Århus, den 30. maj 2007

Til
Undervisningsminister Bertel Haarder
Folketingets Uddannelsesudvalg

Det er med stor undren, at jeg på Undervisningsministeriets hjemmeside læser, at ”afgangsprøver og nationale test samlet set fungerer godt”. Det er bestemt ikke min erfaring. I dag har min 8. klasse været til test i fysik/kemi. De kom igennem – med forholdsvis få computertekniske problemer, men hvorfor skulle elever og en lang række lærere landet over bruge tid på testene, når vi ikke kan få resultaterne? Resultaterne skal kunne hjælpe elever og lærere til at sætte nye mål for undervisningen med henblik på forbedring, ellers har det ingen mening. Hvis man gør det op i mandetimer, så er det en meget stor investering til ingen nytte. Det er imidlertid ikke kun det tekniske, der giver anledning til bekymring. Teksterne i nogle af opgaverne er formuleret så knudret, at eleverne bruger mere tid på at tolke sproget end på faglige overvejelser. Da vi efterfølgende talte om testen, var det en tilbagevendende kritik fra eleverne. I morgen skal eleverne til test i læsning, så der er ingen grund til, at de også bliver det, når de er til test i fysik/kemi. Det kunne se ud som et problem, der også forekommer i de elektroniske afgangsprøver. En kollega har i biologikonferencen (Skolekom) et indlæg, hvor han fremlægger sin undersøgelse af biologiprøves lix. Lixtallet ligger på 48,5, altså en svær tekst. Det er ganske enkelt uacceptabelt, at test og prøver ikke er skrevet i et læsevenligt sprog, så giver det ikke et reelt billede af, hvad eleverne kan i selve faget. Et andet problem er nogle af spørgsmålene. Jeg har ikke haft lejlighed til at se testene, men en af mine elever spurgte, om svaret skulle gives ud fra generelle forhold eller ud fra danske. Han skulle svare på, i hvilken retning (nord, syd, øst eller vest) solceller skal indstilles for at give størst effekt. Han vidste, at solen står i højest i syd, når man befinder sig i Danmark, men modsat i Australien. Også på dette område har adskillige kollegaer i Skolekom kritiseret afgangsprøverne. Alt i alt må man sige, at der er så store tekniske, sproglige og indholdsmæssige problemer med test og prøver, at det er meget tvivlsomt, om de har nogen værdi.

For et år siden afsluttede jeg tre års naturfags- og matematikundervisning i en klasse. Klassen var med i udviklingsarbejdet om prøverne i naturfagene og testede de første elektroniske prøver. Det var en periode præget af engagement, udfordringer og frustrationer. Når jeg ser, hvilke rammer der er besluttet omkring matematik- og naturfagsundervisningen, så bliver jeg betænkelig, for de erfaringer, jeg har gjort, peger på nogle punkter i en helt anden retning end dem, der er fastlagt nu, og jeg er bestemt ikke ene om disse erfaringer og synspunkter. (Jeg har samarbejde og kontakt med mange andre lærere, der giver udtryk for det samme). Jeg vil godt opfordre jer til at genoverveje nogle af de trufne beslutninger i lyset af de mange erfaringer, der er gjort rundt om i landet. Det er godt at evaluere og bruge evalueringen fremadrettet!

Jeg vil opfordre til, at afgangsprøverne i biologi og geografi bliver mundtlige, sådan som det oprindeligt var planen. Hvis disse fag skal bygge på naturvidenskabelige arbejdsmåder og tankegange, så skal det også afspejle sig i prøverne. Eleverne mister interessen for fagene, hvis de gøres til teoretiske fag med udenadslæren, sådan som de nuværende prøver peger i retning af. Vent med at lave nationale test til de fungerer bedre. Som det er nu, kan vi bruge tiden langt mere effektivt på undervisning med den evaluering, vi selv laver og kan få hjælp til gennem undervisningsmaterialerne og evalueringsportalen.

Selv om afgangsprøverne er summativ evaluering for eleverne, så kan de godt samtidig være formativ evaluering for lærerne, der kan bruge erfaringerne i deres undervisning af andre klasser. Derfor er det også et stort tilbageskridt, at der nu er indført kommunale censorer. Så får lærerne ikke mulighed for at rette deres egne klassers opgaver og gøre det til en evaluering af sin undervisning af klassen.

På din blog skriver du, Bertel Haarder; at ”vores talentudvikling begynder for alvor at vise sin gennemslagskraft”, fordi unge danske naturfagsstuderende har klaret sig godt ved internationale konkurrencer. For nylig hørte jeg et foredrag af professor Jonathan Osborne, King's College London. Han refererede en undersøgelse, der viser, at unges interesse for naturfagene, bliver grundlagt inden 13års-alderen. Ud fra dette må de succesfulde unge danske naturvidenskabsfolk have fået deres interesse bl.a. gennem natur/teknikundervisningen, som den så ud i 1990'erne. Dengang var der flere timer til faget og der var ikke så snæver en målsætning. Hvis vi virkelig mener noget med talentudvikling gennem folkeskolen, så skal der kikkes på natur/teknikundervisningen. Det er ikke tilstrækkeligt, at lærerne skal have linjefag, når der ikke sikres tid til undervisningen. Én time om ugen batter ikke nok. Elevernes generelle forudsætninger i naturfagene er langt dårligere i dag, end de var tidligere. De har meget få erfaringer med at færdes i naturen og meget få oplevelser. Det gælder naturligvis ikke alle børnene, men en ret stor del. Forældrene bruger ikke tid på at tage børnene med i naturen og på besøgssteder, der giver naturfaglig oplevelser, de inddrager ikke børnene i det praktiske arbejde i hverdagen, og børnene får ikke mulighed for at komme tæt på forældres og familiemedlemmers erhverv. Alt dette betyder, at de erfaringer, som natur/teknikundervisningen skulle bygge på, ikke er til stede hos alle børnene – altså er det eksperimenterende praktiske arbejde meget mere nødvendigt i undervisningen, end det var tidligere. Hvis man fx studerer Danmarks Naturfredningsforenings undersøgelse ”Børn og natur” fra 2004 (<http://www.dn.dk/sw25751.asp>) kan man se, at bybørn kun i begrænset omfang kommer ud i naturen, og har et godt kendskab til den.

Fagmålene er meget ambitiøse og skyder flere steder over målet i forhold til, hvad der rent udviklingsmæssigt passer til aldersgruppen. (Det er også dokumenteret af Kirsten Paludan i Skole, Natur og Fantasi). Det resulterer i, at man som lærer betragter målene ”kende til” som nået, hvis blot emnet eller begrebet har været præsenteret kort for eleverne. Det resulterer også i, at der er meget store forskelle på, hvordan slutmålene er nået for de forskellige klasser. Derved bliver det meget vanskeligt for biologi-, fysik/kemi- og geografilærerne at bygge videre på natur/teknikundervisningen. Natur/tekniklærerne er generelt i alt for ringe grad bevidste om progressionen i faget og sammenhængen med naturfagene i 7.-9. klasse. Målene er formuleret meget overordnet, så det kan være vanskeligt at opstille delmål på en sådan måde, at slutmålene reelt er opfyldt. Der findes udmærkede lærebøger, men det meste er udarbejdet, dengang der var flere timer til faget, så også her må lærerne vælge ud eller være meget overfladiske.

Jeg tror bestemt, at nogle af de seneste tiltag, som fx at natur/teknik-liniefaget bliver mere omfattende, elevhandleplaner og test, kan have en positiv betydning for faget, men der skal mere til for at sikre elevernes læring og interesse inden for fagområdet. Det er meget væsentligt at holde fast i, at formålet med natur/teknikundervisningen er at styrke elevernes interesse / give eleverne interesse for faget. Hvis interessen ikke er der i natur/teknik, så er det næsten umuligt at opbygge den i den efterfølgende naturfagsundervisningen (især med de krav, der er i dag).

Det har særdeles stor betydning at børnene i deres omgivelser møder voksne, der støtter dem i deres arbejde med naturfagene. Forældrene ”skal opdrages til at forstå”, også de ikke-naturfaglige lærere skal kende til naturfagene som dannelsesfag. Jeg kender eksempler på at kollegaer giver udtryk for,

at de finder det ”ulækkert”, når klassen studerer fx snegle! Det er væsentligt at fastholde den generelle debat mellem fagfolk og med forældrene om fagenes dannelsesaspekt og bidrag til barnets personlige udvikling. Det er stadig sådan i mange kredse, at man helst skal kunne tale med om vores litteraturkanon og kokettere med, at man ikke kan forstå fysik, for at blive betragtet som dannet!

Det er også væsentligt, at der gives plads – og tid – til mere spræl i naturfagsundervisningen i de ældste klasser. Min 8. klasse sætter stor pris på, når de har mulighed for at arbejde tværfagligt og kreativt med projekter i naturfagene, men der skal også tid til, og derfor er det ærgerligt, at vi i dag har spildt to lektioner på en test, vi ikke kan bruge til noget.

Med venlig hilsen

Kamma Rasmussen
(lærer på Katrinebjergskolen)

Vestre Ringgade 64 1.tv
8000 Århus C